

2. Савченко А.В., Шуляк Ю.Л. Кримінальне право України загальна та особлива частини (у схематичних діаграмах) : Навчальний посібник. К. 2015р. с.312
3. Горлач С.В., Джу́жа О.М. Злочинець або особа, яка вчинила злочин (порівняльний аналіз) : URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvknuvs_2014_2_4
4. Бараненко Д.В. Спеціальний суб'єкт злочину за новим кримінальним законодавством України. Правова держава № 5, 2002р. с.81-87.
5. Вознюк А.А. Кримінальне право України загальна частина : Конспект лекцій, К. 2016р. с.236.
6. Фріс П.Л. Кримінальне право України. Загальна частина : Підручник для студентів вищих навчальних закладів. К. 2004р., с.488.

ЗАКОНОМІРНОСТІ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ЗЛОЧИНЦЯ

Лук'янович Яна Олександрівна,

курсант 2-го курсу

Прикарпатського факультету

(м. Івано-Франківськ)

Національної академії внутрішніх справ

Процес формування особистості прийнято розглядати як соціалізацію, тобто як процес наділення особистості громадськими властивостями, вибору життєвих шляхів, встановлення соціальних зв'язків, формування самосвідомості і системи соціальної орієнтації, входження в соціальне середовище, пристосування до неї, освоєння певних соціальних ролей і функцій.

У даній роботі досліджувались праці В.В. Бедь, В.І. Андросюка, Л.І. Казміренко, Л.Ю. Кондратьєвої, В. Ф.Пирожкова, М.І. Єнікєєва, А.Ф. Зелінського, Ю.П. Дубягіна.

У загальному контексті людина виглядає особою – суб'єктом злочином, а в психологічному контексті – особистістю, що вчинила злочин. Пізнаючи дійсність, спілкуючись з іншими, людина набуває інтегральної соціальної властивості бути особистістю. Відомий вітчизняний кримінолог А. Ф. Зелінський образно зазначає, що «особистість злочинця – альфа і омега кримінальної психології, її наріжний камінь. Людина яка порушила кримінальний закон, є автором злочину, а її «справа» перетворює громадянина на злочинця, який відхиляється суспільною свідомістю»[1, с. 9].

Отже, особистість – це певний рівень соціального, психічного розвитку людини, який забезпечує її становище у суспільстві та стосунки з іншими

людьми. Загальними нормативними ознаками особистості є такі: свідомість, активність, рольова поведінка, система стосунків і наявність певної психологічної структури.

Кримінологія розглядає людину – суб'єкта злочину – у вигляді особи злочинця. Її вивчення крім самостійного значення, є необхідною умовою з'ясування закономірностей злочинної поведінки, причинної обумовленості такої поведінки, розроблення ефективних превентивних заходів.

Особа злочинця у кримінологічному вимірі являє собою сукупність соціально значимих властивостей, зв'язків і відносин, які характеризують людину, винну в порушенні кримінального закону, в поєднанні з неособистими умовами та обставинами, що впливають на злочинну поведінку[2, с. 94].

Злочинець, як і будь-яка інша людина, є істотою, у котрій поєднуються певним чином і біологічне, і соціальне начало. Для кримінології надзвичайно важливою є проблема визначення ролі кожного з цих начал соціального і біологічного начала людини у народженні злочинності. Це має значення для розробки засобів протидії злочинності. Існує три підходи до розв'язання проблеми співвідношення соціального і біологічного у механізмі породження злочинності: 1) соціологічний; 2) біологічний; 3) соціально-біологічний.

Соціологічний підхід полягає у наданні вирішального значення у породженні злочинності соціальним властивостям людини. Це означає, що злочинність породжується соціальними факторами, в середовищі яких знаходиться людина. Отже, злочинець це витвір середовища, в якому він живе.

Біологічний підхід полягає у наданні вирішального значення біологічним (тобто фізіологічним і психологічним) властивостям людини. Це означає, що злочинність породжується виключно біологічними факторами. Цей підхід започаткував італійський судовий психіатр і криміналіст Чезаре Ломброзо, родоначальник антропологічного напрямку у кримінології (ломброзіанства). Він намагався обґрунтувати положення про існування особливого типу людини, схильної до вчинення злочинів в силу природжених біологічних властивостей.

Соціально-біологічний підхід полягає у визнанні того факту, що і соціальні властивості і біологічні властивості відіграють певну роль у породженні злочинності. Однак, на сьогодні прибічники цього підходу ще не визначились яку саме криміногенну роль і в яких межах відіграють соціальні і біологічні властивості людини.

Досвід і розвиток кримінологічної науки засвідчили, що як соціологічний, так біологічний підходи є безперспективними. Плідним може бути соціальне – біологічний підхід за умови пізнання ролей і меж дії

соціального і біологічного чинників в структурі людини, у тому числі і злочинця.

Первинним соціальним середовищем, в якому діють конкретні життєві обставини, що формують особистість людини взагалі є сім'я. Саме сім'я є тим природним утворенням, у якому мають діяти антикриміногенні фактори, які перешкоджали б формуванню комплексу сваволі і ілюзій у людини, тобто особистості злочинця. Але в дійсності не кожна сім'я виконує цю антикриміногенну функцію. Існує багато так званих неблагополучних сімей, в котрих обставини складаються так, що сім'ї не лише не протидіють формуванню сваволі у дітей, а навпаки – формують її.

Конкретні життєві обставини, що формують особистість злочинця, можуть мати місце і у благополучних сім'ях, де батьки і інші дорослі є добропорядними людьми, але в силу тих чи інших причин не створюють в сім'ї фактори, які б перешкоджали формуванню у дітей комплексу сваволі і ілюзій. В таких сім'ях у дітей формується сваволя через їх розбещення, або через повну їх бездоглядність і відчуженість. Значну криміногенну роль можуть виконувати конкретні життєві обставини, що складаються у неформальних групах для тих, хто до них входить. Вони також можуть бути джерелом навчання стереотипів свавільної поведінки. Зокрема, криміногенним фактором, що може впливати на формування особистості злочинця є найближче оточення: друзі, сусіди, так звані референтні групи.

Вступаючи у взаємодію з матеріальним і соціальним середовищем, під його впливом людина засвоює норми поведінки, моральні та правові поняття, соціальні та культурні цінності; відбувається постійна динаміка потреб, інтересів, прагнень. На процес формування особистості визначальним чином впливає спосіб життя відповідних соціальних прошарків, соціальних груп, суспільства у цілому. У психології особи злочинця В. Ф. Пирожков розрізняє певного роду дефекти: 1) дефекти індивідуальної правосвідомості (соціально-правовий інфантилізм; правова непоінформованість; соціально-правова дезінформованість; правовий нігілізм (негативізм); соціально-правовий цинізм; соціально-правове безкультур'я); 2) патологія сфери потреб особи; 3) дефекти в особистісних установках; 4) дефекти психічного розвитку[3, с. 18].

На завершення можу сказати, що особистість, яка здійснює злочинну діяльність, всіляко намагається гармонізувати власний зовнішній та внутрішній психологічний простір. Неминуче наштовхуючись на опір та протидію з боку соціального середовища, вона намагається відшукати чи створити сприятливу для себе соціальну нішу. Злочини скоюються не через задатки індивіда до злочинної поведінки і навіть не через те, що індивід не хоче або не розуміє, що потрібно жити за законом, а в результаті того, що у даної людини вкоренилась

система змістовних утворень, яка зумовлює її викривлене ставлення до певної сторони соціальної дійсності. Оцінюючи особистість людини, яка скоїла злочин, потрібно виявити домінуючі спонукання та узагальнені способи її життєдіяльності, які утворюють загальну схему її поведінки та стратегію життєдіяльності. Якщо прослідкувати генезис злочинної поведінки від її витоків до настання наслідків, можна констатувати, що вона є низкою багатогранної взаємодії між особистістю і середовищем.

Список використаних джерел:

1. Криминальная психология: Науч.-практ. изд. К.: Юринком Интер, 1999. 165 с.
2. Курс кримінології. Загальна частина / За заг. ред. О. М. Джужи. К., 2001. 480 с.
3. Пирожков В. Ф. Криминальная психология. М.: Ось-89, 2001. 704 с.

АСПЕКТИ ПРОБЛЕМАТИКИ ТА СКЛАДНОСТІ ПОДОЛАННЯ «КОРУПЦІЇ» В УКРАЇНІ

Попович Станіслав Вікторович,

курсант 4-го курсу

Прикарпатського факультету

(м. Івано-Франківськ)

Національної академії внутрішніх справ

Корупція є однією з найактуальніших соціальних проблем сучасності. Високий рівень корумпованості України визнано її політичним керівництвом, законодавчим органом, вітчизняними та зарубіжними аналітиками, відповідними міжнародними інституціями. Це явище негативно впливає на різні сторони суспільного життя: економіку, політику, управління, соціальну і правову сфери, громадську свідомість, міжнародні відносини. Корумповані відносини все більше витісняють правові, етичні відносини між людьми, із аномалії поступово перетворюються у норму поведінки. В останні роки в Україні у сфері протидії корупції зроблено досить багато – прийнято спеціальний антикорупційний закон та низку інших законодавчих актів антикорупційного спрямування, схвалено Концепцію боротьби з корупцією, розроблено спеціальну антикорупційну програму, на політичному рівні проголошено курс на посилення протидії цьому злу, запроваджено систематичне проведення на найвищому рівні організаційних